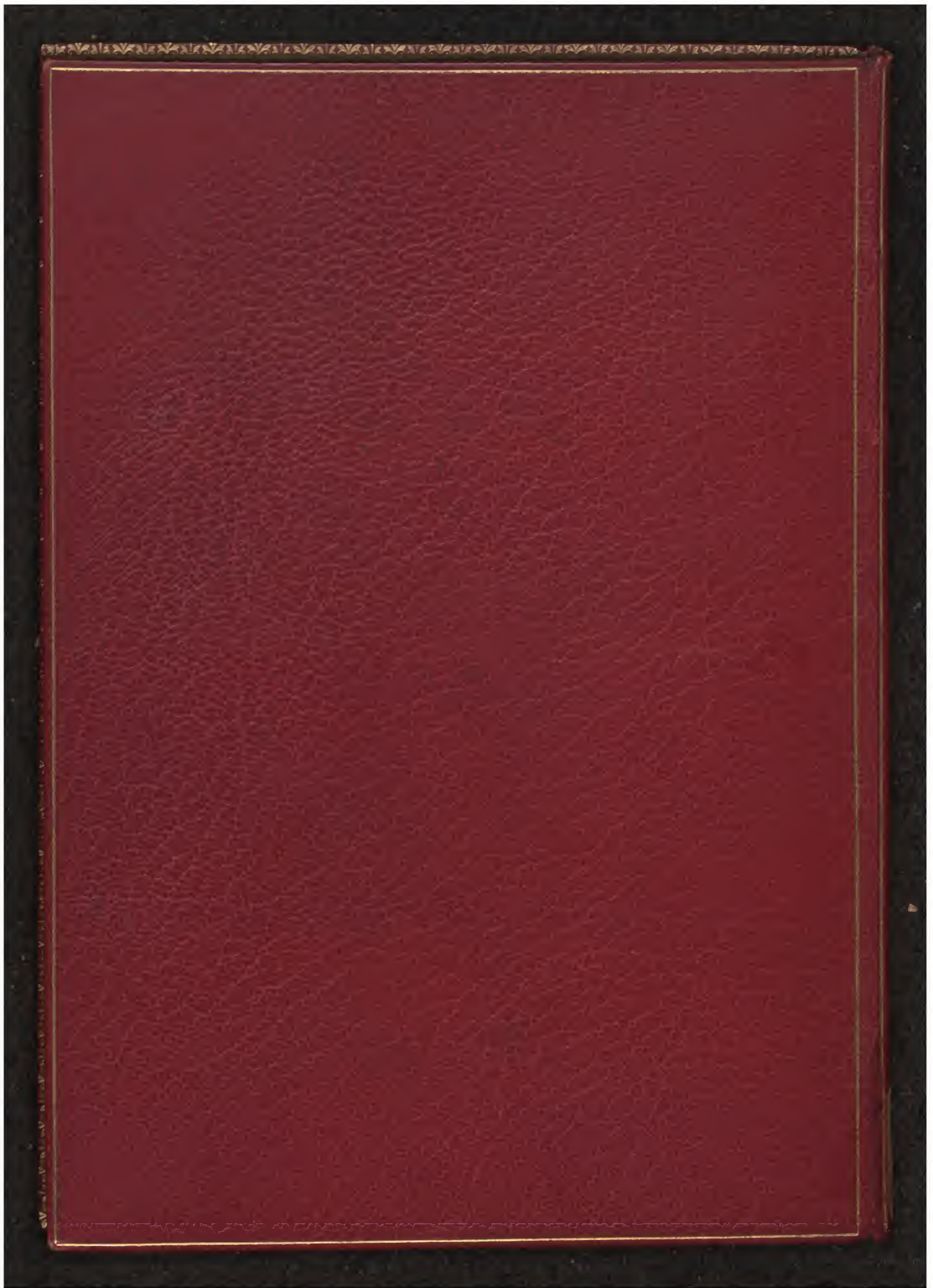
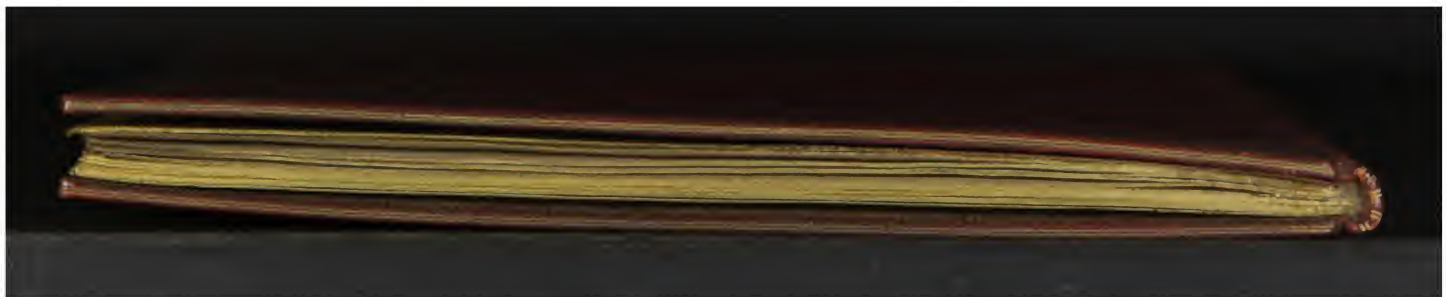

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
P.6.18

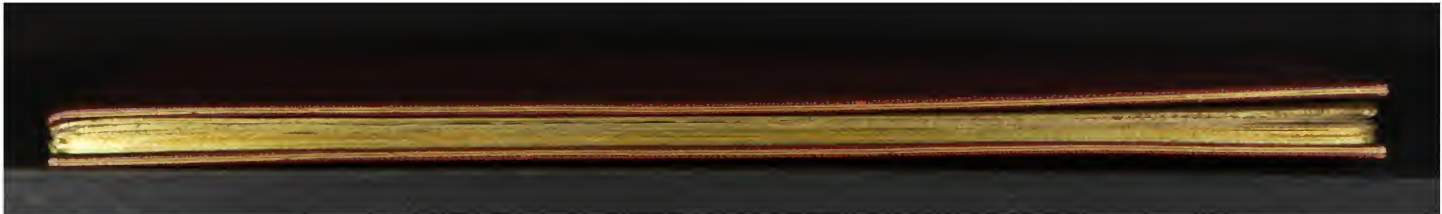

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
P.6.18

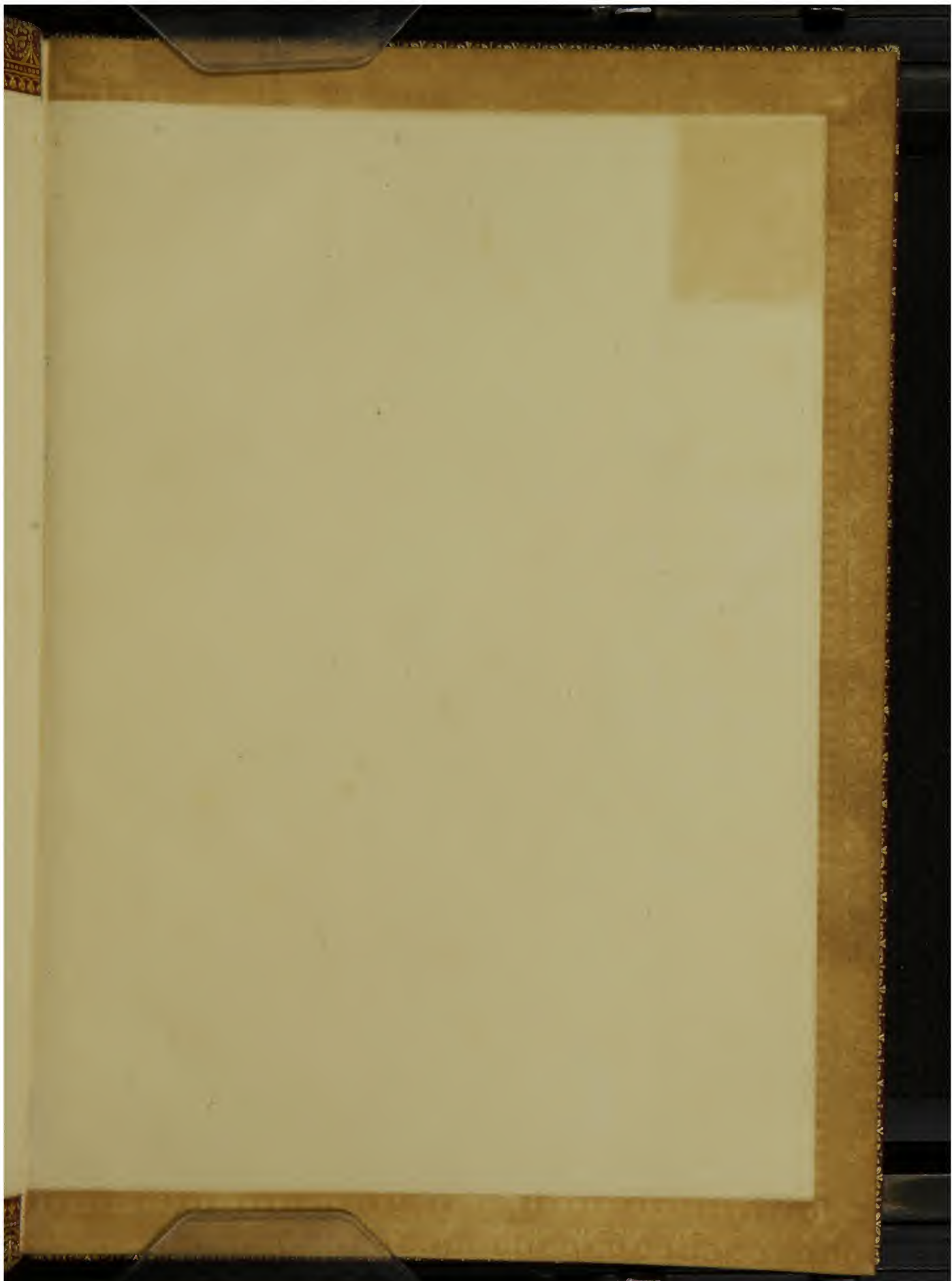

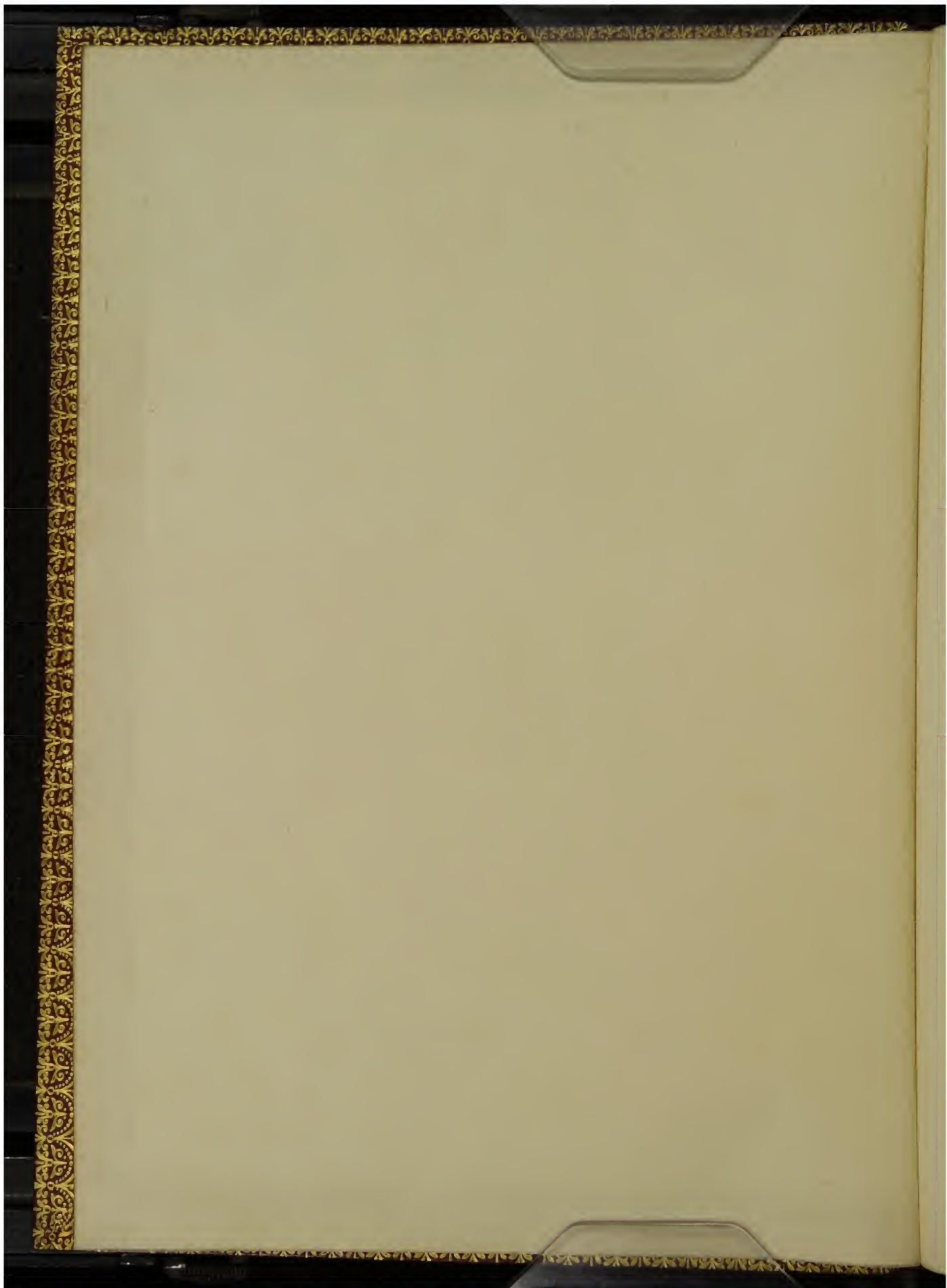
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
P.6.18

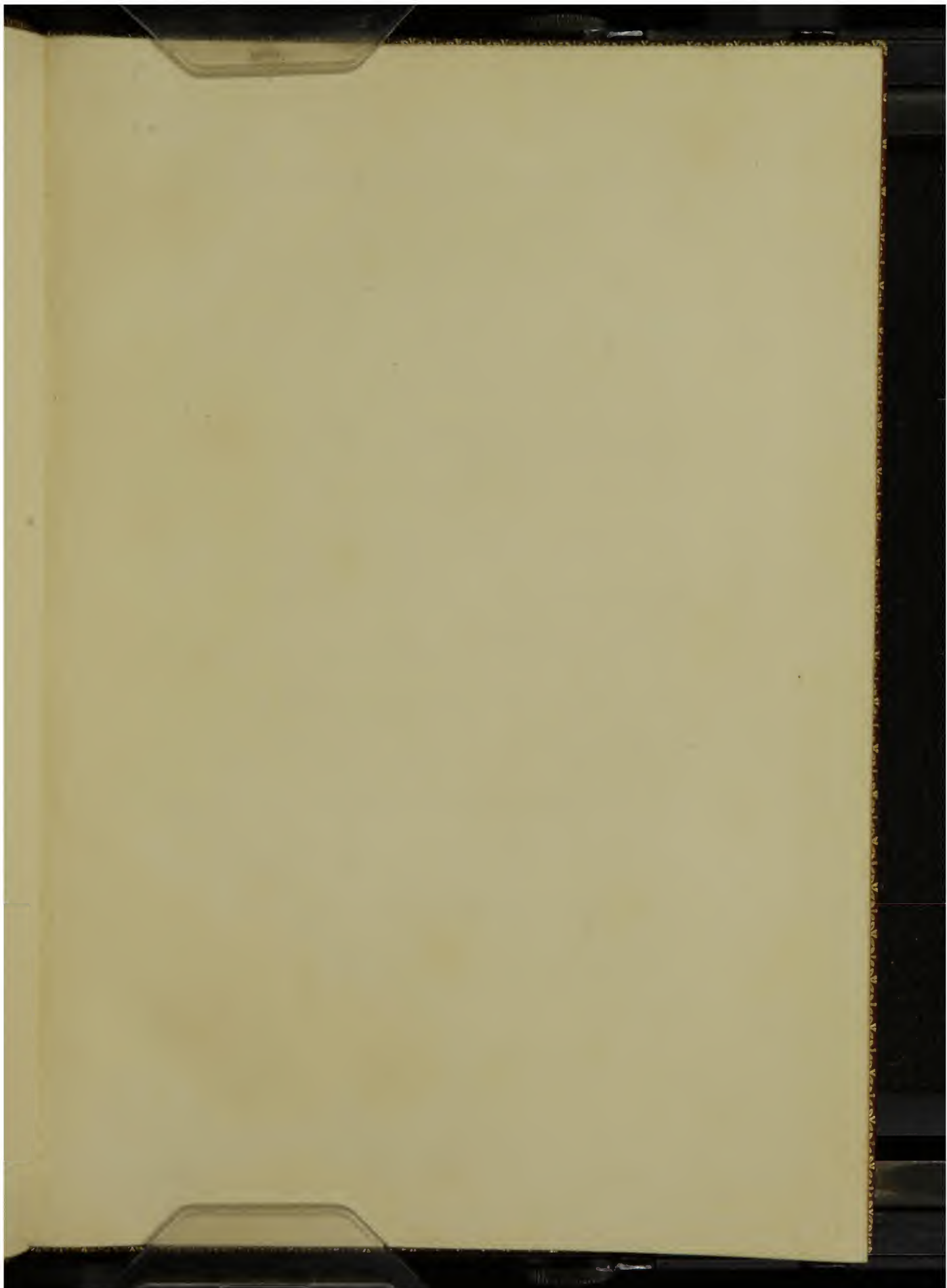

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
P.6.18

P
6
18
BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE - FIRENZE

P. 6.18.

PACIFICI Maximi poetę Asculani ad Magni
ficum Iacobum Saluiatum de cōponendo he
xametro & pentametro libellus incipit.

EPISTOLA.

S VAVissima oratio tua / & amor erga
me singularis cogit me tuę uolunta
ti morem gerere! Et nihil est quod pro te non
animo libentissimo uelim subire! Cūq; maxi
mus sis orator: i hoc etiā tibi quo maior emer
gas poeta: deesse nolo. Sed quid est immorta
les dii q; architectum architecturę / astrologū
astrologię / rhetorem rhetorices / nullum autē
poetā nō Homerū / non Virgiliū / nō quicūq;
plegitur: carminis artē tradidisse conspicio /
auaritia ne uel inuidia: cum pii / sacriq; sint: ab
hoc officio seductos suspicer? An uero magis /
q; res immensa & diuina ulli regulę & certo fi
ni subiacerē non potest? Qui tamen syllabarū
quāritates & tempora tradiderūt i errore plu
rimo deprehenduntur: quiq; illorū disciplinā
secuti sunt: ad rude carmen & difficile peruene
runt. Nos uero sine ulla syllabarū cognitione
quāta sit quęque poetarū carminibus elici de
monstrabimus: quorū obseruatiā secuti nullo

a i

penitus labent errore: seq̃ poetas: quales esse
uolent: imitatione conficiant. Vale.

Præpositio.

d Ocebimus ergo cū hi cæteris præstent pri
mo hexametri: moxq; pentametri scansio
nem: qua perspecta syllabarū facile quantitas
percipietur. Et ostendemus in utroq; carmine
quot dactyli: quotq; spondei: moxq; quot syl
labę lōge: quotq; breues sint: & quæ sit cuiusq;
certissima pedis sedes.

De hexametro.

d Icis uero hexameter uersus uel senarius
q̃ sex cōstet mensuris. Heroici cū hoc
carmine gesta heroum otētur. Dactylicus q̃
hoc pede maxime cōstet. Priusq; dictus est
pythius q̃ hoc carmine Apollo uteretur.

Quor pedes & quibus utimur.

f Vnt uero pedes oēs duo de trīginta! Ex
his quattuor dissyllabi / trisyllabi octo /
quadrissyllabi sedecim. Sed utimur duobus tā
rum i legitimo hexametro & pentametro dac
rylo: uidelicet / & spōdeo: Licet & alii quattuor
Iambus / anapestus / tribacus & pceleumaticus
aliquādo & perraro quidem sint cōperti. Iam

heros
dactylicus

pythius

bus ut Liminaq; laurusq; dei. Te canit agrico
la magna cū uenerit urbe. Non ego cælare pos
sum quid nutus amoris. Tytirus hinc aberat
ipse te rytire pinus! frequentius enim tertiam
sibi sedē uendicauit. Anapestus/Fluuiorū rex
eridanus. Tribacus/Tumq; canit himenq; os.
Et si pereō manibus hominum. Proceleumari
cus/Genua labant. Arietat ī portas. Herent pa
rietibus scalæ. Labat ariere crebro. Et flumine
reice capellas! Licet ī his plurimis si. i. uocalis
media cōsona efficeretur/ dactylus inueniret!
Qui omnes & consimiles extra nostram regu
lam locandi sunt. Animaduertendum etiam
ultimam cuiusq; uersus indifferentem esse/ ac
plōga haberi/ & sic trocheum excludi/ cū illic
etiā breuis tempus integrū uideat uendicare.

Metrum Pedes & eorum figuræ.

Hi sunt pedes & eorum syllabarum ac tempo
rum figuræ.

Dactylus habet syllabas tres/ primā longam/
duas uero breues: cuius hæc est figura. — II •

Spondeus syllabas duas longas • — — •

Iambus duas/ primam breuem/ extremam ue
ro longam • I — •

a ii

Iambus

Anapestus
Tribacus.

Proceleumarus

Anapestus dactylo contrariatur. II — •

Tribacus tres habet breues. III.

Proceleumaticus breues quattuor. IIII.

Quid pes.

Pes ē cōpositio duarum plurium ue syllabarū
sub certa syllabarū ac temporū obseruatione.

Quid pedi accidat.

Pedi sex accidūt arsis/rhesis/numerus syllaba
rum/tempus/resolutio & figura.

Quid uersus.

Versus est legitima pedum cōnexio & ordina
ra dispositio ad animi dellectationē inuenta.

Quid metro accidat.

Metro septem accidūt/scansio/genus/species/
compositio/censura/figura/depositio.

Quid scansio.

Scansio ē singulorum pedum commensurata
distributio.

Quid scansioni accidat.

Scansioni duo accidunt/sinalepha & eclipsis!
quādo enim aliqua dictio in uocali aut. m. de
finit: & subsequēs a uocali incipit fit p collisio
nē ecclipsis. i. depositio & excussio præceden
tis: quod utrunq; hoc habet carmen! Littora

eclipsis

multum ille & retris iactatus & alto. Licet ra
men. in. sed raro) seruet / ut Emnius milia mi
litum opto. Iuuenalis: Cum propter plurima
rum his. Tibullus: Et tantum uenerata uirum
hunc sedula curer. Compertum est etiam. s.
cum sua uocali collabi / ut Inter se coisse uiros
& decernere ferro: & aut ouium fetus aut uen
tis culta capellas. Solus hic inflexit. uel hic est
breuis / ut in illo: Hic uir hic est tibi. Sæpe licet
hæ uocales concurrât / nō tamē cadunt cū col
lisæ & excussæ nō pedem legitimū cōficerent!
Ut longū formose uale uale inquit iola. Vale
uale inquit & echo. Littus hyla hyla omne so
narer posthabita coluisse samo hic illius ar
ma Stant & iuniperi & castanæ hyrsuræ. Am
phyon dirceus in actæo aracyntho. Sub ilio al
to Credimus an q̄ amant ipsi sibi somnia fin
gunt. In ionio imenso & aut purpureæ auroræ
Insulæ ionio ī magno / o / utinā quē dardanio
anchise: & cætera permulta. Et sæpe ī eadem di
crione cadunt / ut laquearibus aureis / ungui
bus aureis. Ferreiq; eumenidum thalami. Cen
tum ærei claudūt uectres. Talibus ilionei dic
tis. Et illud: Collectā exilio. Orphei calliopea

Tib.

S. nī sua uocali
collabi.

a iii

lino. Incipe dameta tu deinde sequere menal-
ca: sed in hac dictione / deinde / non semper fit
excussio / sed stat modo longa modo brevis.
Cogitat ut dehinc speriosa miracula promat
& dona dehinc auro grauia: ubi nota / grauia.
In deero aliquando sequēs. e. cadit & de. longū
remanet: sæpeq; cadit de. & sequēs breue rema-
ner: sæpeq; ambo stant & de. breue est ratione
subsequēris. e. ut in illo deerat adhuc ea ratio
ne qua est præustus & sit proceleumaticus uel
predicta ratione sit dactylus aut tribacus. In
dii unum. i. cōfunditur. Animaduerte suader
dissyllabū Hinc dissuader amor timor est qui
suadeat illud. Statius ramen ait: quas nox in
opina suasit. Fit enī sæpe diæresis ī diphthon-
gis / ut aenus: in nominibus ut filuē: in uerbis
ut soluo: & in ceteris dictionibus ut heu / huic
& cui: ut ille cui rernis. Drusorum cui cōtigere
barbæ. Porrena sed iuueni ne sim tibi longior
huic. Heu q̄ pingui macer est mihi taurus in
aruo: sed heu & heu nō collidunt: ut Indoluit
quotiensq; puer miserabilis heu heu Dixerat.
hęc resonis iterabat uocibus heu heu. Cumq;
una syllaba ī suprema parte carminis superest

si i se nō collidit̃ fiet collisio cum imediata uo
cali sequēris carminis: ut hominūq; locorūq;
quod econtra fieri eadē rōne cōcessum est: ut
illud / Rore pruina & matutina greges. Erit er
go ex his & his similibus libera nostra regula.

De sex sedibus pedum in hexametro
Habet heroicū carmen pedū sedes sex dactyli
quintam spondei sextam habita indifferente
ultima p̃longa. Ceteræ uero quattuor sedes
cōmunes sūt & dactyli & spōdei. Sunt tamē
notāda quæ i qnto spōdeū habēt. Brachia rer
rarum porrexerat amphitrite: Siluarum lucos
circumspicit antiquarum / Cornua uelatarum
obuertimus antennarum.

Prima regula hexametri.

Necesse est numerum syllabarum carminis ha
beri non computata syllaba quam ecchipsis
amoueri iubet! Tumq; si fuerint syllabæ decē
& septem — II. erunt quinque — — . unus!
Quotq; syllabę decrescunt ad tredecim usque
tot decrescunt — II. Succeduntq; — — ! ut a
primo ad ultimum. Panditur interea domus
omnipotētis olympi Luctātes uentos / tempe
staresq; sonoras.

a iiii

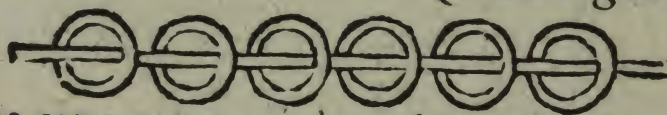
Secunda regula.

Habero nūmos decē & octo & æquato nume-
rum syllabarum cum nūmis/quotq; tibi supe-
rerūt nūmi/rot erūt. — —. Cateri uero. — II.

Tertia regula

Habero item nūmos duodecim/æquato cum
syllabis quot syllabæ supererūt/rot erūt. — II.
Cateri uero. — — .

Quarta regula

Bis cape extremos duos sed nō bis primum ī
primo/uel enumera simpliciter/a fine repeten-
do p̄icipiū & æqua cū syllabis & q sunt ante
finē cum eo fine. — II. sunt: Cateri uero qui re-
tro sunt. — —.

Quinta regula

Sumito quinq; extremas syllabas carminis &
ex his — II. unū/unūq; — —. confice. Ex om-
nibus uero syllabis quę sūt ante finge — —.
quattuor/quot syllabę extra bunt tot interiace-
bunt — II.

Sexta regula.

Simili modo ex oībus syllabis quæ sunt ante
fin ge — II. quattuor/quot syllabæ deerūt tot
interiacebunt — —.

Septima regula.

Pone radium maiorem rotæ ī numero cælato

æquali syllabis carminis/euestigio enim uide
bis quot sint — II. & quot — . quot longæ
sint & quot breues syllabæ.

Signat prima:sequēs protendit:tertia tardat:
quartaq; spondeus ē: quintaq; dactylus ē.

Octaua regula.
 Aequa syllabas carminis cū digitis ut hi dicūt
 uersus.

Quīq; artus numera bis primos ne cape sed q
 Est modus atq; infra dactylus esse solet.

De pentametro.

p Entrameter uersus uel quinaris dicitur
a quinque pedibus. Item elegiacus etiam he-
xametro iunctus luctu & lamentatione signi-
ficans α πότου ελεος qđ ē α πότου ē ε λέναν.

De quinque sedibus pedu in pentametro.

Pentameter habet pedu sedes quinque primas
duas communes — II. & — — . post que syllaba
unam ut plurimum longam & extremam unam
que plōga habet: quæ duæ unū cōficiūt: inter
quas duæ sunt sedes semper — II.

Prima regula

Numerabis eius syllabas / si fuerint quattuor
decim — II. erūt quattuor. Si fuerint tredecim
— II. tres. Sin duodecim — II. duo / reliqui ue-
ro — — .

Secunda regula.

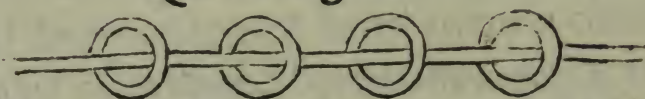
Habero nūmos quattuordecim & æquato nu-
merum syllabarum cū nūmis / demū inspice / &
quot tibi supererunt nūmi tot erunt — — . S.
nullus: nō erit ullus: eo excepto: qui conficiū-
ex duabus syllabis / media & extrema.

Tertia regula.

Habero nūmos decem / & æquato cū syllabis /

quot syllabæ supererunt rot erunt —II. Cate
ri uero — —.

Quarta regula.

Bis cape extremos duos in numero & bis pri
mum in primo & æqua cū syllabis / & qui sunt
ante finē sine eo fine nisi bis ibi pauseſ —II.
sunt. Finis ipse si bis nō pausat / & q retro sunt
— —.sunt.

Quinta regula.

Ante supremam syllabam confice —II. duos
post iterum monosyllabam. Si ante quattuor
erunt syllabæ / duo — — .sunt: Si quinque. —II.
unus & — — .unus. Si sex duo — II.

Sexta regula.

Item ante mediā monosyllabā ubi uox suspē
diſ finge — — .duos / & quot tibi syllabæ sup
sunt rot tibi sunt —II. Item finge —II. duos
quot deerunt syllabæ rot tibi erunt — — .sub
sequentes sedes duas —II. esse diximus.

Septima regula.

Pone radium maiorem rotæ sub calato nu
mero æquato syllabis tui carminis / tum eue

stigio enim uidebis q sint — II. & qui — — .
 quot longæ sint & quot breues syllabæ extra
 duas indifferentes.

Signat prima/sequēs protendit/tertia tardat:
 quartaq; spondeus est/ quintaq; dactylus est.

Octaua regula.
 Aequa syllabas carminis cum digitis ut hi di-
 cunt uersus.

Extremos bis sume duos sine pollice primū.
 Dactylus est finis quicquid & ante fuit.

Que sit sedes cuiusq; pedis.

¶ Elinquebañ uidē certissimā cuiusq; pedis
sedē. Est igit̃ certa sedes — II. quinta: sexta
uero. — . ut diximus habita indifferente p
longa. In quattuor aut̃ p̃cedentibus si sunt
oēs. — II. seu spondei oēs nulla est sedis dubi
ratio. Verum si pmixti sunt/ cū hęc loca quatuor
in hexametro/ in pentametro duo prima
inuadētis sint: accētus pnuntiario/ diphthon
gus/ & maxime positura certissimā cuiusq; pe
dis sedem discernet ī plurimis. In secunda enī
& terria. — II. syllaba nec longa syllaba nec po
situra quæ illā elōget esse pōt. quare de positu
ris dicendū est.

Quid sit positura

Positura est duarū plurium ue consonantium
cōiunctio p̃cedetē uocalem elongantium.

De generibus positarum.

Genera autem positarum sunt quinque quæ
sub hoc carmine cōtinentur. Stāt autem acro
nitusq; heret nec nauita stipat. Aut enim posi
tura est rota in principio primæ dictionis/ &
runc cū nil habeat quod elonget positura esse
non potest. non enim ulla breuis uocalis p̃e
cedit/ ut St. Aut est rota in fine dictionis: &

tunc elongat præcedentem uocalem: ut stant.
Aut est tota in medio dictionis: & tunc etiam
elongat ut acronitus. Aut ē pars in fine præce-
dentis dictionis & pars ī principio subsequen-
tis / & tunc simili modo elongat: ut tusq;. Aut
est tota in principio subsequētis dictionis / &
tunc ut plurimum nō elōgat: ut nauita stipat!
Sed marcus dixit romana stringis ī ora. Potes
ex hoc carmine colligere qd diphthōgus ē lon-
ga / nisi aliquādo sequente uocali: ut stant au.
Item q. m. cū sua uocali sequēte uocali cadat:
ut aut acronitus. Item habes .h. nō esse litterā
sed aspirationis notā: cū collisionem nō impe-
diat: ut ibi / q; heret. Itē q uocalis uocali cōiun-
cta sub uno spiritu efficitur cōsona: ut nauita.

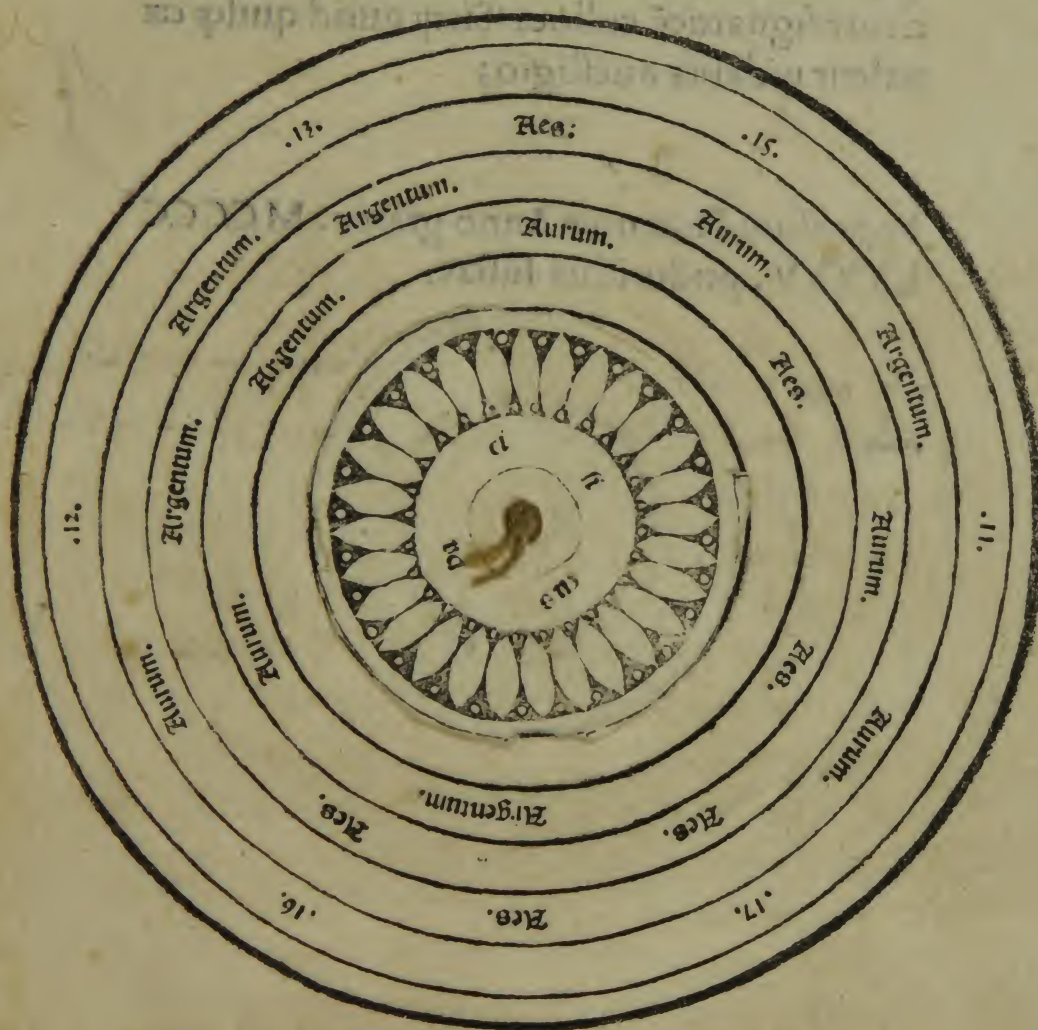
De liquidis.

Nota tamen q. l. & r. cum liquecūt præceden-
tem uocalem breuem iunctæ cum muta imme-
diatē post nō elōgant. s. quoq; sæpe liquecit:
ut illud / Ibinus quesitum uerbū ne ipsi tenea-
mus. formido quid ago da uenus cōsiliū.

De duplis

Duplæ sunt. x. & z. & l. in medio duarum uo-
calium si consona conficiē.

Eiusdem Pacifici ad eundem Iacobum.
 Cum recū discubuisse uidi adolescētē aurū/ar
 gētū & æs ī mediū posuisse: iussitq; ab iis q; uel
 lent cēlari/ moxq; qđ q; cēlauerat indicauit.
 Hæc quoq; tres rerum cēlatores indicabit.

Dato primo numum unum: secundo duos

Impressum Florentiæ Anno gratiæ. MCCCC
LXXXV. pridie idus Iulias.

[Faint handwritten notes, possibly bleed-through from the reverse side.]

Dato primo numero annui: sciendo quod

848077

